

Олександр СЕДЛЯР:**Галина Сварник. Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві. Каталог-інформатор. Варшава–Львів–Нью-Йорк: “Український архів” і Наукове товариство ім. Шевченка, 2005. 352 с.**

Бурхливе, насичене різкими змінами, політичними, соціальними, військовими катаклізмами ХХ ст. було багатим на події, зафіксовані в численних документах. Усвідомлюючи важливість вивчення національної історії, відповідні державні установи та громадськість різних країн активно збирали й берегли історичні джерела. В Галичині кінця ХІХ – 30-х рр. ХХ ст. українці, не маючи власної держави, опіку про збереження історичної спадщини могли покласти лише на громадськість.

Документи з історії України окремі особи та громадські організації передавали на зберігання переважно до Наукового Товариства імені Шевченка у Львові, яке, окрім першокласної бібліотеки, мало ще й багатий відділ рукописів. Під час Другої світової війни та в перші повоєнні роки архівні й рукописні збірки НТШ були розпо-рошені й осіли в декількох архівосховищах України, Польщі та Росії. Чимало цінних документів через різні причини стали на багато років недосяжні для дослідників.

Ситуація почала змінюватися на початку 90-х рр. ХХ ст. Для українських до-слідників стали доступніші архіви, деякі фонди відкрилися вперше. Частину архіву НТШ (в основному документи 1914–1939 рр.), що під час Другої світової війни опинилася на території сучасної Польщі і була передана на збереження до Національ-ної бібліотеки у Варшаві, нарешті почали опрацьовувати польські та українські фахівці. З огляду на великий обсяг колекції документів НТШ у Варшаві ця робота (впорядкування, опис та мікрофільмування збірок документів), яку розпочали ще у 80-і рр. ХХ ст., триває й досі. З українського боку її виконують фахівці Центрального державного історичного архіву (ЦДІА) України у Львові на чолі з Г. Сварник за під-тримки канадських, американських та польських фондаций.

На цей час значну частину фондів рукописного відділу колишньої бібліотеки НТШ, які зберігаються у Варшаві, вже опрацьовували та мікрофільмували. Результати цієї роботи у вигляді мікрофільмів (колекція № 9) зосереджені в ЦДІА України у Львові. 1999 р. почали розглядати можливість видання каталога-інформатора про “варшавську” частину архіву НТШ. Завдяки допомозі Наукового Товариства ім. Шев-ченка в Америці, з Фонду Івана та Єлисавети Хлопецьких, такий каталог з’явився у світ.

Науково-дослідна частина цього видання складається з двох розділів. У першо-му з них подано переліки документів і матеріалів у збірках, вказівки на походження документів та основні установи, де ще можна знайти частини тих самих збірок. У дру-гому розділі є перелік мікрофільмів, виготовлених зі збірок НТШ, за порядком номе-рів із короткими анотаціями їхнього змісту. У довіднику подано описи наступних збірок:

- Архів Легіону Українських Січових Стрільців (1914–1918);
- Архів редакції часопису “Свобода” у Львові;
- Архів Українського національно-демократичного об’єднання;
- Архів Української парламентарної репрезентації у польському Сеймі та Се-наті (1920–1938);

- Архів Українського народного об'єднання;
- Архів Народної організації українців м. Львова;
- Архів Дмитра Донцова;
- Архів Олени Кисілевської;
- Архів Андрія Жука;
- Архів Євгена Архипенка;
- Архів Товариства “Просвіта” у Львові;
- Архів редакції журналу “Життя і знання” у Львові;
- Архів Українського горожанського комітету рятунку України;
- Архів Українського педагогічного товариства “Рідна школа”;
- Архів редакції журналу “Визволення” у Львові;
- Архів Івана Липи і Юрія Липи;
- Архів Української Народної Республіки та Західно-Української Народної Республіки;
- Архів Харчового уряду УНР у м. Станіславові;
- Архів Української Галицької Армії, УНР, ЗУНР;
- Архів Начальної команди Української Галицької Армії та Начальної інтендантури УГА;
- Архіви таборів інтернованих вояків армії УНР і УГА та цивільного населення в Австрії та Польщі (1914–1921);
- Архів Партизансько-повстанчого штабу УНР;
- Архіви редакцій, видавництв;
- Архіви політичних партій, організацій, товариств.

Документи цих фондів у каталозі-інформаторі згруповані та описані згідно з відповідними стандартами, у виданні є також особовий, географічний та предметно-тематичний покажчики. В цілому книга, яку підготувала львівський історик та архівіст Г. Сварник, є ґрунтовним довідником, і, безумовно, стане в пригоді багатьом українським історикам, особливо тим, що вивчають період між двома світовими війнами.